

Hessel, Doeden zoon, verkrygt het steene huis op des Graaven Hoffstede te Staveren.

Den 20 April 1333.

Wi Willem, Grave van Heynegouwe, enz. maken cond enz. dat wi Hessel, Doeden sone, houder van desen brieve, omme siere ouder dienste wille hebben ghegheven, ende gheven hem, ende syns kints kindere, dat huys van steene in Staveren, dat Otte, Hessels sone, syn oem, van ons te liene helt, ende ons van hem verstorven es, ende up 's Graaven hoffstede staet. Ende die hoffstede, dair 't huys op staet, ende die hoffstede, diere naest leghet, die men hiet 's Graaven hoffstede, van ons te houdene ten rechten liene.

Ende omme die meere vesteneffe, ende zekherede hebben wi hem dese lettere ghegheven, bezeghelt mit onsen zeghele uythanghende. Ghedaen tote Sinte Gheerdenbergh, des Dinxendaghes voir Sinte Marcus dach Ewangelisten, in 't jair ons Heren M. CCC. drie ende dortich.

Miris Charter-Boek 2de Deel pag. 542.

Parlement Register van de Charterkamer van Holland, E. L. 10. pag. 25. verja.

Tolvryheid aan den Abt, en 't Convent van Klaarenkamp in Vriesland door den Graaf gegeven, zelfs by tyden van oorlog.

Den 26 September 1333.

Willaem, Grave enz. maken cond enz. dat wi den Abt ende den convente van Clerecampe in Oestvriesland te gratie ghodaen hebben, dat si alsulc goed, als si behoeven tot hors selves provance, ende tot horen coste in horen cloester mede te doene, voeren moghen dair onse lande, ende vor bi onse tolne sonder enighe tolln dair of te gheven, ende alwair dat sake, datter eenighe oirloghe viele tuschen ons ende die van Oestvriesland, nochtan soudn si met hore provanche varen

moghen dair onse lande, alsoe voirscreven es, sonder arghen list, ende al gheduren tot onsen wedersegghen. In orconde enz. Ghegheven in den Haghe, des Sonnendaghes voir Sinte Michiels dach in 't jair ons Heren M. CCC. drie ende dortich.

Miris Charter-Boek 2de Deel pag. 546.

Parlement Register van de Charterkamer van Holland, E. L. 10. pag. 25. verja.

Uitspraak van den Graaf over den oorlog en de verschillen, welken de stad Lubek hadde met de stad Staveren, enz.

Den 18 October 1333.

Wi Willaem, Grave van Heynegouwe, enz. maken cond allen luden, want die stat van Lubeke op die ene zide, ende onse stede van Staveren op dander zide, van sulken oirloghe, als si onderlanghe hebben, ende van allen eyfche, die si op mallicanderen te eyfchen hadden tote desen daghe toe, ende die stede van Hamburch, ende die Abt van Staveren, ende Engbrecht van Woldrichen, syn neve, die scade ghenomen hebben omme des oirloghen wille voirscreven, an ons ghebleven sien, dair onse stede van Staveren ons hore opene brieve of ghegheven hevet, op die pene van dufent ponden groter Coninx tornoyse; die stede van Lubeke oic ons hore opene brief of ghegheven hevet, op die

pene van dufent ponden groter Coninx tornoyse; ende die stede van Hamburch dair ghelike ons hore open brief of ghegheven hevet, op die selve pene van dufent ponden groter Coninx tornoyse; ende die Abt ende 't Convent van Staveren mede ghegheven hebben ons hore open brief onder des Abts ende des Convents zeghel voir den Abt ende voir Eggbrecht, des Abts neve voirsz. op ene pene van vyf ende twintich ponden groter Coninx tornoyse, onse segghen te houden, wair of wi wel beraden mit goeder voirsienichede uten onse segghen, in deser manieren.

In den eersten, want al was dat die van Staveren omme bede Jacobs des Langhen in

siere noot, dair hem syn scip of ghewonnen was, hem te hulpe quamen syn scip weder te winnen, ende sier onverbonden toe waren, al deden syt bi horen wille, ende omme dats hem niet gheboden was, noch gheloest dair tontheffen van der stede wegghen van Lubeke, so segghen wi, dat die stat van Lubeke van allen scade, die die van Staveren dair omme ghenomen hebben, dair of quite wesen fullen, ende onghemoyet bliven.

Voert segghen wi allen cost, die zi op beyden ziden hieromme ghedaen hebben, quite.

Voert, want die van Staveren die van Lubeke ontleyt hadden, soe segghen wi allen scade, dien si mallicanderen ghedaen hebben buten vrede, op beyden ziden quite.

Voert, want die van Lubeke niet en claghen, noch en weten, dat hem enich goed binnen vrede ghenomen es, soe segghen wi dat quite, ende niet namaels of te eyfchene.

Ende want die van Staveren niet en claghen omme enich goed, dat hem binnen vrede ghenomen es, anders dan dat *Clays Grando*, die si segghen, dat burgher van Lubeke wesen soude, als si vermoeden te scaden dede, ende nam mit siere hulpe binnen vrede *Levekyn*, Heren Dieric soene broeder, tote vyftien pond groten tornoy, ende die van Lubeke segghen, dat *Clays Grando* nie hoir burgher en was, noch en es: So segghen wi, dat die meene Raed, ende Raedmeysters van Lubeke mit open brieve, bezeghelt mitter stad zeghele van Lubeke, bi horen eede kennen, dat *Clays Grando* nie hoir burgher en was, noch en es, ende wesen metten brieve dair of quite, doen syt niet ghelden *Levekyn*, Heren Dieric soene broeder voirsz. sine scade, tuschen die ende den eersten Meye dach naelstcomende, also groet, als hi mit sinen eede wair maken sal, te vyftich pond groten toe, ende niet dair boven, ende desen brief te leveren, of dit gheft te betalen, jos *Levekyn* sinen eed te doene toit Hairlem voir onsen Bailiu ende Rentemeester van Kenemerland, ende van Vriesland op den Meye dach voirfcreven.

Voert, want *Pieter Mant*, *Winnoud Alighers*, *Tyedeman*, jonghe Eveken sone, *Geltman*, syn broeder, ende *Tyedeman*, *Pelegrim* sone van Staveren, claghen, dat si binnen vrede te vasterbede, in die vriemarct zere gheslegghen ende ghewond worden, ende grote sneedheit ghedaen van der meente van Lubeke, die in die harinc tyd te Scoeven (a) waren, ende want die mene stede van Lubeke hoir des niet ane trecken en wille, mar segghen wel, dat sier enen burgher mede hadden, die si sinen name niet en wiffen, ende die zekerhede ghedaen hadde horen voghet van Scoeven quamer der Stede seade of te verbeteren: Zoe segghen wi den ghenen van

Lubeke, die zeker ghedaen hevet, als voirfcreven es, dat hi mit sinen hulpers van Lubeke *Pieter Mant*n gheven fullen voir sine sinerte ende lellichede vier pond grote, *Gbeltmair*, jonghe Eveken sone, tien scellinghe grote tornoy, *Tedeman*, sinen broeder, vyf scellinghe grote tornoy, *Tedeman*, *Pelegrim* sone, vyf scellinghe grote, ende *Winnoud Alighers*, vyf scellinghe grote, te betalen op den eersten Meye dach tote Hairlem, als 't voirfcreven es. Wair dat si des niet en deden, so soude die stede van Lubeke ons overleveren toit onsen wille horen burgher dien si kennen dat in 't vochteile was, also voirfcreven es, ende dair tenden soude die Raed, ende die Raedmeysters van Lubeke bi horen eede kennen mit horen opene brieve, dat die burgher, dien si over leverden, en ghen hulper en hadde, noch gheen goed mede te betalen bi hore wetenthede.

Voerd segghen wi, dat die Raed ende Raedmeysters van Hamburch bi horen eede, ende mit hore stede opene brieve kennen fullen, dat die stat van Hamburch, noch en gheen van horen burghers hulper gheweset heeft, noch hulper en es, noch verbonden met dien van Lubeke jehens die van Staveren in desen oirloghe, ende alle die ghene, die si over ghescreven hebben van Hamburch, die hoir goed ghenomen es van dien van Staveren, hoir burgher waren tier tyd, doe hem 't goed ghenomen was tote Hamburch, ende ghene burghers te Lubeke en waren, noch noch en sien, ende dat dat goed also, als die van Hamburch, die doe ter tyd send, ende noch burghers te Hamburch waren, ende sien, ende niet te Lubeke, ende dair bi fullen die van Staveren hem weder gheven hoir goed, dat si hem ghenomen hebben, alsulc, als dair nu es bi horen eede, ende wair dat sake, dat dien van Hamburch dochte, dat 's meer wesen soude, dan syt dair vinden, soe segghen wi, dat die Scoute, ghemeene Scapene, ende Raed van Staveren bi horen eede, ende mit hore stede opene brieve wair maken fullen, des des goods, dat die van Hamburch meer eyfchen, onder hem, noch onder gheen van horen burgheren, noch hulperen comen es, noch in hore stede oirbair, ende wesen dair mede quite, durreven syt oie niet met horen eed wair maken, gheludent tote Hairlem, op den Meye dach naelst comende voirfcreven.

Voert segghen wi, dat den Abt van Staveren mit sinen ghemeenen Convent bi hore oirdine ende mit horen opene brieve, bezeghelt mit des Abts ende des Convents zeghel, wair maken fullen, dat die Abt voirsz. ende *Eggbrecht van Woldribem*, syn neve, op die tyd, doe hem die van Lubeke hoir goed

(a) *Lat* Scoeven of Scoenen.

goed namen, ghene hulpers en waren dier van Staveren, noch zeder gheweest en hebben, ende dat dat goed hoir eyghen was, ende es, ende niemand van Staveren toe en behoirdt, ende dair bi sullen hem die van Lubeke hoir goed weder gheven, alsulc als dair noch es, jos als die van Lubeke selve kennen datter was, mar willen die Abt, ende *Eggberecht* segghen, dats meer wesen soude, dat segghen wi, dat die van Lubeke dair kenlic maken sullen met horen brieven, ende mit horen eede, dats onder hem, noch onder ghenen van horen burgheren, noch in hore ste oirbair, noch in hore hulpere niet meer ghecomen en es, steken si yet buten ghelident.

Voirt, wair yemend van der cere zide, jos van der ander, die hier archliff in besighede, jos enich van den ghenen, diet oirloghe niet ane gaet, die enichts anders mans goed dan syns selves bi sinen cede ane name ende van steden brochte, die soude dat beteren tot ons selves gooddencken.

Voert segghen wi alle ghevanghene lude an beyden ziden quite mit weseleken coste, ende wair van dien ghevanghene yemend verdervet, jos verleemt in der vanghenesse, dat salmen brenghen op den Meye dach naect

comende te Hairlem voir onse lude voirscreven, ende wat bate zi hem dair of segghen sullen, des sullen si hem an beiden ziden ghenoghen laten. Ende elke stede, jos persoene voirscreven, die seude ghenomen hevet, die sal den anderen, die hem die seude dede, overveede ende quitancie gheven mit opene brieve van hare stede voirscreven, als men hem hoir goed leverd.

Ende hier bi segghen wi ene alinghe zoe ne tuschen die partyen van allen stucken voirsz. op die pene voirgenoemt, mar so wat sonderlinghe persoene die zoe ne brake, die verboirde syn lys, ende soude staen tot onsen proeven mit wien wi wilden, ende dien ons dochte, dat die zoene te broken hadde, dat souden wi overscriven der steden, dane si waren, ende die souder over rechten op die pene voirscreven, ende alle stucken voirscreven sonder archliff. In orconde desen brieve bezeghelt met onzen zeghele. Ghegheven op Sinte Lucas dach Ewangelisten, in 't jair ons Heren M. CCC. XXXIII.

Miris Charter-Bok adt Deel pag. 549.

Parlement Register van de Charterkamer van Holland, E. L. 10. pag. 25. verja 8 26.

Nadere verklaring op de voorgaande uitspraak door den Graaf gedaan.

Den 18 October 1333.

W*i Willem, Grave enz. maken cond alen luden, want in den oirloghe, dat onse stede van Staveren ghehad hevet jehens die stede van Lubeke, onse burghers van Staveren voirsz. Henric Langbesiden goed opgehouden hebben, ende segghen, dat hi es burgher te Lubeke, ende dat dat goed, dat si hem ghenomen hebben, toebehoirt burghers van Lubeke. Ende hi seghet, dat hi burgher es te Righe, ende niet te Lubeke, ende dat dat goed, dat si hem ghenomen hebben, syn es, ende niemant toe en behoirt van Lubeke, des si van beyden ziden an ons ghebleven sien, dair onse stede van Staveren ons of zeker ghedaen hevet mit horen open brieven, ende Henric Langbeside voir hem, ende sine hulpere ons borghen ghezet heve op ene pene van viertich pond groten onse segghen dair of te houden; wair of wi wel beraden onse segghen uten.*

In den eersten segghen wi, dat *Henric Langbeside* open brieve brenghen sal van der stede van Righe, dair die Raed, ende die Raedmeysters bi horen ede in kennen, dat *Henric Langbeside* voirsz. op die tyd, doe hem die van Staveren syn goed namen, ende ophel-

den, burgher was te Righe, ende ghen burgher en was te Lubeke, ende dat dat goed, dat hem die van Staveren namen, niet toe en behoirdt die van Lubeke, ende dat dat goed sine was, jos scriven van stücke te stücke in horen brieve, wat goed dat es, dat si namen, ende wes dattet es van Righe, steken si yet butenne, dat sullen die van Staveren onder behouden, est dier van Lubeke, soe salt dien van Staveren bliven, est van anderen steden, soe sullen siere mede doen onse gooddencken, ende *Henric voirsz.* sal overveede doen, ende die stede, ende die burghers van Staveren, ende hore hulpere quite sceldch mitter stat opene brieve van Righe, ende hier bi sal men *Henric Langbesiden* voirscreven syn goed wedergheven, also groet, als die stat van Righe kennen sal, also verre, alst onder die van Staveren also groet ghecomen es, est dat sier omme twien, dat so groet niet en es, dair sullen die Scoute, ende die ghemeene Scepene, ende die Raed van Staveren bi horen eede, ende mit horen opene brieve voren staen, dats onder hem, noch onder enich van horen burgheren, noch hulperen, noch in hore steden

oirbair niet meer ghecomen en es, steken si yet buten, dat sullen si hem ghelden.

Voert, ware yemand van der ene zide, jof van der ander, die hier archliff in besighede, jof enich goed onder beheide, jof van steden brochte mit sinen eede, dat syn niet en ware, die soude ons dat beteren tot ons selves goedencken.

Ende hier bi segghen wi ene alinghe zoene tuschen den partyen, ende van allen stueken voirscreven, op die pene voirmoemt. Ende soe wat sonderlinghe persone die zoene brake, die verboirde syn lyf, ende dat soude staen tot onsen proeven, mit wien wi wilden, ende wair die persone van Staveren,

die ons dochte, dat die zoene te breken hadde, dat soude wi overscriven onser stede van Staveren, ende die souder over rechten op die pene voirscreven, brakete *Henric Langbeside* voirsz. jof sine hulperen, dair souden sine borghen over doen rechten op die pene voirscreven. Ende alle stueken voirscreven sonder archliff. In orconde enz. Ghegheven op Sinte Lucas dach Ewangelisten, in 't jair ons Heren M. CCC. drie ende dorchich.

Miris Charter-Boek als Deel pag. 550.

Parlement Register van de Charterkamer van Holland, E. L. 10. pag. 26.

Over de zelve zaak en twiſt van die van Staveren.

Den 18 Oñder 1333.

Wi *Willaem*, Grave enz. maken cond allen luden, want in den oirloghe, dat onse stede van Staveren ghehad hevet jehens die stede van Lubeke, onse burghers van Staveren voirsz. ghevanghen hebben *Harman Pape*, ende syn goed opgehouden, dat segghen, dat hi es burgher te Lubeke, ende dat dat goed, dat si hem ghenomen hebben, burgheren toebehoirt van Lubeke, ende hi zeghet, dat hi burgher es te Righe, ende niet te Lubeke, ende dat dat goed, dat si hem ghenomen hebben sine es, ende niemant toe en behoert van Lubeke, des si van beyden siden an ons ghebleven sien, dair onse stede van Staveren ons of zeker ghedaen hevet mit horen open brieven, ende *Harman Pape* voir hem ende sine hulpers ons borghen ghezet hevet, op ene pene van dorchich pond groten onse segghen dair of te houden, wair of wi wel beraden onsen segghen uten.

In den eersten segghen wi, dat *Harman Pape* voirsz. opene brieve bringen sal van der stede van Righe, dair die Raed ende die Raedmeysters bi horen eede in kennen, dat *Harman Pape* voirsz. op die tyd, doe hem die van Staveren venghen, ende syn goed op helden, burgher was te Righe, ende ghien burgher en was te Lubeke, ende dat dat goed, dat hem die van Staveren namen, niet toe en behoorde die van Lubeke, ende dat dat goed sine was, jof scriven van stuecke te stuecke in horen brieven wat goede dat es, dat si namen, ende wes dattiet es van Righe, steken si yet buten, dat sullen die van Staveren onder behouden, est dier van Lubeke, soe salt dien van Staveren bliven, est van anderen steden, soe sullen siere mede doen onse goedencken, ende *Harman* voirsz. sal overveede doen, ende die stede, ende die burghers van Staveren, ende hore hulperen quite seelden mitter stat opene brieve van Righe. Ende

hier bi sal man *Harman Pape* quite wesen van der vanghentessen mit wecliker coste, ende men sal hem syn goed weder gheven, also groot also die stat van Righe kennen sal, also verre, alst onder die van Staveren also groot ghecomen es, est dat sier omme twien, dat so groot niet en es, dair sullen die Scouten, ende die ghemene Scepen, ende Raed van Staveren bi horen eede, ende mit horen opene brieve voren staen, dats onder hem, noch onder enich van horen burgheren, jof hulperen, noch in hore steden oirbair niet meer ghecomen en es, steken si yet buten, dat sullen zi hem ghelden.

Voirt ware yemand van der ere zide, jof van der ander die hier archliff in besighede, jof enich goed onderheide, jof van steden brochte mit sinen eede, dat syn niet en ware, die soude ons dat verbeteren tot ons selves goedencken.

Ende hier bi segghen wi ene alinghe zoene tuschen den partyen, ende van allen stueken voirscreven op die pene voirmoemt, ende so wat sonderlinghe persone, die zoene brake, die verboirde syn lyf, ende dat soude staen tot onser proeven mit wien wi wilden, ende wair die persone van Staveren, die ons dochte, dat die zoene te breken hadde, dat souden wi over scriven onser stede van Staveren, ende die souder over rechten, op die pene voirscreven, brakete *Harman Pape* voirscreven, jof sine hulperen, daer souden sine borghen over doen rechten op die pene voirscreven, ende alle stueken voirsz. sonder archliff. In orconde enz. Ghegheven op Sinte Lucas dach Ewangelisten, in 't jair ons Heren M. CCC. XXXIII.

Miris Charter-Boek als Deel pag. 551.

Parlement Register van de Charterkamer van Holland, E. L. 10. pag. 26. verja 27.

Over de zelve zaaken en verschillen.

Den 18 October 1333.

Wi Willem, Grave enz. maken cond allen luden, want in den oorloghe, dat onse stede van Staveren ghehadt heeft jehens die stede van Lubeke, onse burghers van Staveren voirsz. Jan Rosfs goed op ghehouden hebben ende segghen, dat hi es burgher te Lubeke, ende dat dat goed, dat si hem ghenomen hebben, toebehoirt burgher van Lubeke, ende hi zeghet, dat hi es burgher te Dertmonde, ende niet te Lubeke, ende dat dat goed, dat si hem ghenomen hebben, sine es, ende niemant toe en behoirt van Lubeke, des si van beyden ziden an ons ghebleven sien, dair onse stede van Staveren ons steker of ghedaen hevet mit horen opene brieve, ende Jan Rosf ons borghen ghezet hevet op ene pene van tien pond groten, onse segghen dair of te houden. Wair of wi wel beraden onse segghen uten.

In den eersten, dat die Raed, ende die Raedmeesters van Dertmonde bi horen eede, ende mit horen opene brieve wair maken sulen, dat Jan Rosf op die tyd doene die van Staveren op helden, burgher was te Dertmonde, ende ghien burgher en was te Lubeke, ende dat die twaelf bodem was, die hem die van Staveren namen, syns selves waren, ende niemend van Lubeke toe en behoirden, jof scriven in hore brieve van stueke te stueke, wien toebehoirde van Dertmonde, steken si yet buten, dat sulden die van Staveren onder behouden, est dier van Lubeke, soe salt dien van Staveren bliven, est van anderen

steden, soe sulden ziere mede doen onse goeddencken. Ende Jan voirsz. sal overveede doen, ende die stede, ende die burghers van Staveren, ende hore hulpers quite seiden mitter stat brieve van Dertmonde voirscreven. Ende hier bi sal men hem syn was weder leveren, also groet, also die stat van Dertmonde kennen sal, alst voirscreven es, dat was van hore stede es te twaelf bodem toe, ende niet dair boven. Ende wair yemend van der ere zeide, jof van der ander, die hier archliif in besighede, die soude ons dat verbeteren tot ons selves goeddencken.

Ende hier bi segghen wi ene goede zoene tuschen den partyen voirscreven op die pene voirmoemt. Ende soe wat sonderlinghe persone die zoene brake, die verboirde syn lyf, ende dat soude staen tot onsen proeven, met wien wi wilden. Ende wair die persone van Staveren, die ons dochte, dat die zoene te broken hadde, dat souden wi overscriven onser stede van Staveren, ende die souder over rechten op die pene voirscreven, brake se Jan Rosf voirsz. jof sine hulpers, dair souden sine borghen over doen rechten op die pene voirscreven. Ende alle stucken voirscreven sonder archliif. In orconde enz. Ghegheven op Sinte Lucas dach Ewangeliisten, in 't jair ons Heren M. CCC. XXXIII.

Miris Charter-Bok 2de Deel pag. 551.

Parlement Register van de Charterkamer van Holland, E. L. 10. pag. 27.

De Graaf belooft am die van den lande van Rynland en van Woerden, dat het hen tot geen naadeelig gevolg zal strekken twee penningen van de morgen, mids den nood in Vriesland, betaald te hebben.

Den 31 January 1334.

Wi Willem, Grave enz. maken cond enz. want onse welgheboren lude, poirteren, ende ghemeyenten van der Bailiufcip van Rynland ende van den lande van Woerden overmids der noet, die is in Vriesland, ons ghegheven hebben omme onse orde willen, ende niet van enighen rechte, twee penninghe Hollants van der morgen, zo bekenne wi dat mid desen brieve, dattet van ghenen recht en es, ende dat wi, noch onse nacomelighers, noch haren nachomelighers hem des hier namaels niet eyschen en sulen, noch

eyschen moghen van enighen rechten. In oirkonde desen brieve enz. Ghegheven in die Haghe des Maendaghes voir onser Vrouwen dach ter Lichtmisse, in 't jair ons Heren M. CCC. XXXIII.

Miris Charter-Bok 2de Deel pag. 559.

Parlement MS. van de Charterkamer E. L. 2. pag. 26. Parlement Register E. L. 1. pag. 102. verja. en Annot. Ant. Matthei Tom. II. pag. 57. 10 not.